

Dkt. Jim Spiegel, Falsafa ya Dini, Kipindi cha 4, Hoja za Theistic, Sehemu ya 3, Hoja ya Ontolojia

© 2024 Jim Spiegel na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. James Spiegel katika mafundisho yake kuhusu Falsafa ya Dini. Huu ni kipindi cha 4, Hoja za Kitheisti, Sehemu ya 3, Hoja ya Kiontolojia.

Sawa, kwa hivyo sasa tutaelekeza mawazo yetu kwenye hoja nyingine ya kitheisti inayojulikana kama Hoja ya Kiontolojia ya Kuwepo kwa Mungu.

Ilibuniwa na Mtakatifu Anselm katika karne ya 11, na hoja hii ni ya kipekee. Ni hoja ya awali. Ni hoja ya kuwepo kwa Mungu, ambayo haivutii chochote kwa maana ya uzoefu kama hoja zingine za kuwepo kwa Mungu.

Hii inaanza tu na dhana ya Mungu kama kiumbe mkamilifu, kama kiumbe ambacho ni kiumbe mkuu zaidi tunachoweza kufikiria, na kulingana na Anselm na watetezi wengine wa hoja hiyo tangu wakati huo, hii inaweza kutoa misingi ya kutosha ya kuamini kwamba kiumbe kama hicho kipo. Matoleo ya Hoja ya Ontolojia yametetewa na wanafalsafa wengine wengi, kuanzia Rene Descartes hadi wanafalsafa wa karne ya 20 kama vile Norman Malcolm, Charles Hartshorne, na Alvin Plantinga. Tutaangalia toleo la awali la hoja ya Anselm au matoleo mawili ya hoja aliyobuni, na kisha tutaangalia toleo la kawaida la Hoja ya Ontolojia ya Plantinga pia.

Kwa hivyo, Anselm alithibitishwa kwa kutafakari tu wazo la Mungu. Ilikuwa ni kitu ambacho alikuwa na aina ya ufahamu kuhusu muda mrefu kabla hajabuni hoja yenyewe, kwamba hoja kama hiyo ingewezekana. Hatimaye, aliendeleza hoja hii, na imewasilishwa katika aina mbili tofauti katika kazi yake inayoitwa Proslogium .

Kwa hivyo anaanza na wazo, kama anavyosema, la kile ambacho hakuna kikubwa zaidi kinachoweza kueleweka. Kiumbe ambacho hakuna kikubwa zaidi kinachoweza kufikiriwa. Kwa hivyo, hebu tuite kiumbe hicho, G kwa ufupi, kiumbe ambacho hakuna kikubwa zaidi kinachoweza kueleweka.

Dhana ya pili ya hoja ni kwamba kile kilichopo katika uhalisia, na si akilini mwangu tu, ni kikubwa kuliko kile kilichopo akilini mwangu tu. Baada ya yote, kama mtu angekupa chaguzi hizi za kula pizza ambayo ni wazo tu la pizza, dhana ya, tuseme, pizza unayoipenda, sahani ya kina, pepperoni, soseji, au chochote unachopenda kwenye pizza yako, lakini wazo tu, tofauti na pizza halisi ambayo ilinunuliwa tu katika Pizza Hut, ungechagua nini ikiwa ungekuwa na njaa kweli? Utaenda na pizza halisi. Kwa nini? Kwa sababu ni halisi.

Pizza halisi ni kubwa kuliko wazo tu la pizza, haijalishi mawazo au ndoto zako ni za juu kiasi gani kuhusu pizza bora. Ni bora kuwa na kitu halisi, ukweli. Unapozungumzia mambo mazuri, ukweli huwa mkubwa kuliko dhana, ambayo ni wazo tu.

Kwa hivyo, kile kilichopo katika uhalisia ni kikubwa kuliko kile kilichopo katika akili ya mtu pekee. Sasa, kama G, au kile ambacho hakuna kikubwa zaidi kinachoweza kufikiriwa, kingekuwapo katika akili yangu pekee, basi isingekuwa kile ambacho hakuna kikubwa zaidi kinachoweza kufikiriwa kwa sababu naweza kufikiria kiumbe hicho, kiumbe hicho kikubwa zaidi kinachowezezana, kilichopo katika uhalisia na si katika akili yangu pekee.

Kwa hivyo wazo la Mungu, au lile ambalo hakuna mkuu kuliko hilo anayeweza kufikiriwa, lazima, lazima tuwe tunazungumzia kiumbe ambacho kipo kweli ikiwa tunafikiria ikiwa tunajaribu kweli kufikiria kiumbe ambacho ni kiumbe kikubwa zaidi kinachoweza kufikirika kwa sababu ni bora zaidi kuwepo katika uhalisia kuliko akilini tu kuliko kiumbe hiki ninachokifikiria, hata kama mimi si mkana Mungu au mtu asiyeamini Mungu. Lazima nikubali, kulingana na Anselm, kwamba kiumbe hiki kipo katika uhalisia pia ikiwa ninafikiria kila mara kuhusu kiumbe ambacho hakuna mkubwa zaidi anayeweza kufikiriwa.

Kwa hivyo, ili kuepuka utata, ninahitaji kukubali kwamba kiumbe hiki kipo katika uhalisia. Ingekuwa kinyume kwangu kusema hiki ndicho kiumbe kikubwa zaidi kinachoweza kufikirika, kina ukamilifu huu wote, na bado hakipo. Kwa sababu kuwepo ni ukamilifu.

Kama nafikiria hili kuwa thabiti, lazima nikubali kwamba lipo katika uhalisia. Kwa sababu kuwepo katika uhalisia ni ukamilifu. Ni ubora mzuri wa kutengeneza.

Kwa hivyo, hitimisho ni kwamba kile ambacho hakuna kingine kinachoweza kueleweka zaidi ya hicho lazima kiwepo katika uhalisia. Mungu yupo. Anaendelea na dhana kwamba Mungu ndiye kiumbe ambacho hakuna kingine kinachoweza kueleweka zaidi ya hicho.

Kwa hivyo, hiyo ndiyo toleo la kwanza la hoja ya ontolojia. Sasa, ana hoja nyingine au aina nyingine ya hoja ya ontolojia, ambayo ni tofauti kidogo. Inaanza na dhana kwamba inawezekana kufikiria kiumbe ambacho hakiwezi kutungwa na kisipokuwepo.

Anselm angekuuliza , je, unaweza kufikiria kiumbe ambacho kutokuwepo kwake hakuwezekani? Au, kama Wallace Sean katika filamu kubwa The Princess Bride angesema kwa kutumia kinubi chake cha pembeni, haiwezekani kufikirika. Haiwezekani kuwa na kiumbe ambacho kutokuwepo kwake kunawezekana. Ikiwa ni

kiumbe mkuu zaidi, kiumbe mkuu zaidi angepaswa kuwa hivyo kwamba kutokuwepo kwake hakuwezekani kufikirika.

Je, unaweza kufikiria kiumbe kama hicho ambacho kutokuwepo kwake hakuwezi kufikirika? Anselm anafikiria kwamba, ndio, unaweza kufikiria kwamba, kiumbe ambacho kutokuwepo kwake hakuwezi kufikirika. Swali linalofuata basi ni, je, kiumbe hicho kipo? Je, kuna kiumbe kinachojibu maelezo hayo? Je, kiumbe ambacho kutokuwepo kwake hakuwezi kufikirika? Kiumbe ambacho hakiwezi kufikirika kuwa hakipo. Je, kiumbe hicho kipo katika uhalisia? Sasa, ikiwa tayari umekubali kwamba unaweza kufikiria kiumbe hicho, basi hiyo ni kusema unaamini inawezekana.

Sasa swali ni, je, unaamini kwamba ipo kweli? Ukisema ndiyo, basi sawa, basi umekubali kwamba ukanamungu ni kweli. Ukisema hapana, umejipinga mwenyewe kwa sababu umeniambia tu kwamba unaamini kwamba kiumbe ambacho kutokuwepo kwake hakuwezekani hakipo, kumaanisha kwamba unafikiri kwamba kiumbe hiki hakipo. Umeniambia tu kwamba ni kiumbe ambacho huwezi kufikiria kutokuwepo kwake, kwa hivyo huwezi kuwa nacho pande zote mbili.

Ukifikiria kuhusu kiumbe ambacho kutokuwepo kwake hakuwezekani, basi lazima useme hapana, lazima kiwepo kwa sababu nimekubali tu kwamba kutokuwepo kwake ni kitu ambacho hata hakiwezi kueleweka. Na ikiwa hakiwezi kueleweka, basi haiwezekani. Kwa hivyo, kiumbe hiki, G, hakiwezi kueleweka kama hakipo; kwa hivyo, lazima kiwepo lazima.

Kwa hivyo hii ni toleo la kawaida, linaloitwa toleo la kawaida la hoja kwa sababu inahusiana na umuhimu wa kimantiki kwamba kiumbe hiki lazima kiwepo. Hakiwezi kuwepo. Kwa hivyo hiyo ndiyo toleo lingine la hoja ya Anselm, ile inayoitwa hoja ya ontolojia. Anselm hakuiita jina; Kant aliita katika Ukosoaji wake wa Sababu Safi, pia aliita hoja ya kosmolojia na hoja ya teleolojia, na aliita hii hoja ya ontolojia.

Tuseme nini kuhusu hoja au hoja za Anselm? Kulikuwa na mtu wa wakati mmoja na Anselm aliyelitwa Gaunilo ambaye alijaribu kupinga hoja ya Anselm, na kwa kufanya hivyo, alitumia mfano wa kisiwa kizuri. Ninaweza kufikiria kisiwa kizuri chenye vitu vyote unavyotaka kwenye kisiwa cha kitropiki. Una maji safi na safi, ufuo mzuri, una mitende, kivuli cha kutosha, una matunda ya kitropiki, nazi, mananasi, na halijoto, tuseme, katikati ya 70s hadi juu, labda 80s, labda mawingu kidogo kila siku, na ushirika mwingi na watu wazuri kisiwani.

Tunaweza kuendelea na kuendelea kuhusu jinsi kisiwa hiki kilivyo kikubwa, lakini kwa sababu tu unaweza kufikiria kisiwa hiki kizuri haimaanishi kwamba kipo kweli. Kwa hivyo, hilo ndilo malalamiko ya Gaunilo. Jibu la Anselm kimsingi linasema kwamba hoja yake haifanyi kazi na aina fulani za viumbe.

Itafanya kazi tu ikiwa unazungumzia kiumbe hicho ambacho hakuna kitu kikubwa zaidi kinachoweza kueleweka kwa sababu ni hapo tu ndipo unaweza kufikia hitimisho kwamba lazima kiwe na ubora huu wa ziada wa uhai unaofanya kazi vizuri. Kwa hivyo, inafanya kazi tu kwa kiumbe ambacho hakuna kikubwa zaidi kinachoweza kufikiriwa. Huwezi kukitumia kwa vitu maalum kama vile visiwa, magari, au pizza, lakini hilo ni tatizo kubwa hadi leo.

Wakosoaji wa hoja hiyo wanasisitiza kwamba, hapana, Gaunilo ni sahihi. Lazima kuna kitu kibaya na hoja hiyo kwa sababu inaonekana kama unaweza kuthibitisha uwepo wa kitu chochote, nyati au chochote kile, kwa kusema tu kwamba ninafikiria toleo bora zaidi la kitu hicho. Kwa hivyo, kuna pingamizi moja katika jibu la Anselm.

Pingamizi jingine kubwa kwa hoja hii linatokana na Kant karne nyingi baadaye. Huenda huu ndio ukosoaji uliotajwa zaidi wa hoja ya Anselm, na ni malalamiko ya Kant kwamba kuwepo si kiashiria halisi. Sio aina ya kitu tunachokihusisha na kitu.

Badala yake, kuwepo kunamaanisha wakati wowote tunapotabiri, wakati wowote tunaposema, tunapoelezea, au kuhusisha sifa na vitu. Kwa hivyo, ikiwa mtu angeniuliza nieleze saa ukutani katika chumba hiki mahususi, naweza kusema, ni saa ya mzunguko. Ina nambari za Kirumi zilizopangwa kwa ulinganifu usoni mwake.

Ina mkono wa dakika moja. Ipo. Ina ukingo wa kahawia.

Iko kwenye ukuta wa mashariki. Hayo ni maelezo ya kawaida ya kitu hicho, isipokuwa jambo moja nililosema hapo nilipoongeza kwamba kipo. Hilo lingeonekana kuwa jambo la kutatanisha, sivyo? Kwa sababu tunachukulia kuwepo kwa saa ambayo nimeulizwa kuelezea kirahisi.

Wakati wowote unapotaja sifa kwa vitu, unadhania kwamba vipo tangu mwanzo. Kwa hivyo, tunapozungumzia Mungu, Kant anasisitiza na kuelezea Mungu, kiumbe kinachowezekana, ikiwa wewe ni mkanaji Mungu, kama, tuseme, mwenye uwezo wote au anayejua yote, tunadhania kwamba kipo, ingawa ni kwa ajili ya hoja tu. Sio aina ya kitu ambacho unaweza kuongeza kwenye dhana hiyo.

Tayari unadhania kuwepo kwake. Sasa, hoja ya kurudisha nyuma ukosoaji huu ni kwamba kuwepo hakudhaniwi kila wakati tunapotaja vitu. Nikisema kwamba Dkt. Doolittle anapenda wanyama, au Merlin ni mchawi, au nzi wa Pegasus, nyati wana pembe.

Sidhani kama vitu hivi vipo. Ninaelezea vitu vya kufikirika au vya kubuni. Kwa hivyo, kuwepo kunaweza kuwa kiarifu, sivyo? Kwa hivyo, naweza kusema kwamba nyati ana pembe, na kwa kweli, katika hali hii, ipo kweli.

Ninaongeza kitu kwenye dhana hapo kwa kuzungumza kuhusu nyati ambaye ninadai ni halisi. Kwa nini siwezi kufanya kitu kile kile linapokuja suala la Mungu? Kwa hivyo, Anselm, katika hoja yake, ana pingamizi kadhaa. Katika siku za hivi karibuni, tumeona matoleo kadhaa ya kisasa zaidi ya hoja ya ontolojia yakitetewa na wanafalsafa mbalimbali.

Katika karne ya 20, nilimtaja Norman Malcolm. Ana toleo la hoja. Charles Hartshorne na wanatheolojia wengine kadhaa wa michakato wametetea matoleo ya hoja hiyo.

Alvin Plantinga amebuni toleo la kawaida la hoja ambalo limevutia umakini mkubwa na linafanya kazi na uchambuzi wa ulimwengu unaowezekeka. Linazunguka kwenye dhana ya ulimwengu unaowezekeka na linaweza kufupishwa hivi. Kwa hivyo, dhana ya kwanza ni kurahisisha kidogo hoja yake, lakini nadhani inakamata kiini cha dai lake hapa.

Dhana ya kwanza ni kwamba kuna ulimwengu unaowezekeka ambapo kuna kiumbe kikubwa sana. Yaani, kiumbe chenye uwezo wote, chenye ujuzi wote, kizuri kabisa, na kadhalika. Kuna ulimwengu unaowezekeka ambapo kuna kiumbe kikubwa sana.

Dhana ya pili ni kwamba ukuu wa hali ya juu unahusisha kuwa na ubora wa hali ya juu katika kila ulimwengu unaowezekeka. Kwa hivyo, ili kuwa kiumbe mkuu zaidi, kiumbe kinapaswa kuwa na sifa hizi zote katika ulimwengu fulani unaowezekeka lakini kinapaswa kuwa nazo, kinapaswa kuwepo katika ulimwengu fulani unaowezekeka, katika ulimwengu fulani unaowezekeka, katika ulimwengu wote unaowezekeka. Sio tu ulimwengu fulani unaowezekeka.

Kwa hivyo, ikiwa kiumbe kikubwa zaidi kipo katika ulimwengu fulani unaowezekeka, basi kiumbe hiki kipo katika kila ulimwengu unaowezekeka. Kweli, nadhani nini? Ulimwengu wetu ni ulimwengu unaowezekeka. Ulimwengu halisi ni ulimwengu unaowezekeka.

Kwa hivyo, ikiwa kiumbe kikubwa sana kipo katika kila ulimwengu unaowezekeka ikiwa kipo katika ulimwengu fulani unaowezekeka, basi kiumbe kikubwa sana lazima kipo katika ulimwengu huu. Ikiwa kipo katika ulimwengu wote unaowezekeka, huu ni ulimwengu unaowezekeka. Kiumbe kikubwa sana lazima kipo katika ulimwengu huu unaowezekeka.

Kwa hivyo, kuna kiumbe ambaye ni mkuu sana, ambaye ni mwenye nguvu zote, anajua yote, mzuri kabisa, na kadhalika. Kwa hivyo hiyo ndiyo hoja ya Plantinga ya ontolojia. Ni wazi kwamba, dhana kuu hapa ni kwamba kuna ulimwengu unaowezekeka ambapo kiumbe mkubwa sana yupo.

Hiyo ni kusema, inawezekeka kwamba kiumbe kikubwa sana kinaweza kuwepo katika ulimwengu fulani unaowezekeka. Plantinga anachukulia kama dhana ya haki kwamba

ili kuwa kiumbe kikubwa sana, kiumbe kingelazimika kuwepo katika kila ulimwengu unaowezekana. Lakini dhana hiyo ya kwanza ndiyo muhimu, kwamba inawezekana kwamba kunaweza kuwa na kiumbe kikubwa sana.

Hilo limekuwa jambo la mjadala mkubwa linapokuja suala la mjadala wa hoja hii miongoni mwa wasomi. Kenneth Hema na wengine wamepinga wazo hilo la kwanza, kwamba dhana ya kiumbe mkuu sana, wamebishana, haieleweki. CD Broad pia imeleta hili; Jean-Paul Sartre na wengine wamejaribu kutambua utata fulani kati ya sifa za kimungu au kile kinachoeleweka kuwa sifa za kutengeneza vitu vikubwa, kama vile kati ya uweza wote na ujuzi wote.

Kiumbe chenye nguvu zote kinaweza kutengeneza kiumbe huru, labda. Hebu tuchukulie hilo kirahisi. Kiumbe chenye ujuzi wote kingejua hali za zamani, za sasa, na za baadaye za watu wote ambacho kilitengeneza.

Lakini basi, katika hali hiyo, inaonekana kama hata kiumbe chenye nguvu zote hakingeweza kutengeneza kiumbe huru ikiwa pia kingekuwa na ufahamu wote kwa sababu kingejua hali zote za baadaye ambazo zitatokea au kutokea katika maisha ya kiumbe hiki kilichojaribu kufanya huru. Ikiwa hali za baadaye na hali za baadaye za kiumbe fulani zingejulikana mapema, basi hiyo ingemaanisha kwamba haikuwa kiumbe huru kwa sababu hali zake za baadaye hazingeweza kujulikana mapema ikiwa kweli kilikuwa huru. Hoja ya aina hiyo imependekezwa na wanafalsafa mbalimbali kujaribu kuonyesha kwamba hakuna kiumbe anayeweza kuwa na uwezo wote na anayejua yote.

Una sifa za kimungu zisizoendana hapo. Sioni hoja hiyo ikishawishi, kwanza kabisa, katika hali hiyo, kwa sababu sishiriki ufafanuzi huo wa uhuru. Mengi yatabadilisha au kugeuza uelewa wako wa uhuru ni nini.

Ungelazimika kushikilia mtazamo maalum kuhusu uhuru, aina fulani ya mtazamo wa uhuru, ili hoja hiyo ifanye kazi. Lakini ni nani anasema kwamba mtazamo huo maalum kuhusu uhuru ni sahihi? Hilo huwa tatizo linalosumbua matoleo tofauti ya aina hii ya hoja, kujaribu kuonyesha kutolingana kwa sifa za kimungu, hasa uweza wote, na ujuzi wote, na kurudi kwa Sartre, miongoni mwa wanafalsafa wengine ambao wamechukua njia hiyo.

Kwa hivyo, ningechukua mtazamo kwamba hakuna mtu aliyeonyesha kwa uhakika, kwa uamuzi, kwamba kuna kutokubaliana halisi linapokuja suala la sifa hizi za kimungu, sifa zozote za kimungu. Sidhani kama hilo limethibitishwa. Kwa hivyo, nadhani kwamba hoja ya Planting ni kali sana, yenye nguvu kuliko hoja ya awali ya Anselm.

Lakini hakika inaendelea kuwa chakula cha kufikirika na mada ya mjadala mwingi katika falsafa ya kisasa ya dini, hoja ya ontolojia.

Huyu ni Dkt. James Spiegel katika mafundisho yake kuhusu Falsafa ya Dini. Hii ni kipindi cha 4, Hoja za Theistic, Sehemu ya 3, Hoja ya Ontolojia.